

GIOVANNI EMANUEL.

Lo retrato que veurán al costat de las presents ratllas es lo del director de la companyia italiana que treballa en lo Teatro Principal. Ha acabat los seus compromisos y no podem permetre que se 'n vagi de Barcelona, sense deixar un recor en las planas de l' Esquella, de la seva permanencia en la ciutat comptal.

Emanuel es un artista de mérit, precisament per que es un artista de conciencia. En l' interpretació dels personatges més variats, tràgichs, melo-dramàtichs, dramàtichs y cómichs, sab fer gala del seu talent flexible, ab la particularitat de que, possehit de una delicada conciencia artística, no busca ni l' efecte ni l' aplauso, y obté aplausos y tréu efectes.

Es actor de vocació. L' afany del teatro, quan era jove, va ferli renunciar á l' estudi de una carrera científica que havia comensat ab molta brillantés.

Encaminat y alentat per Rossi, passá en sos primers passos moltas amarguras y sufri no pocas decepcions; pero la seva perseverancia triunfa de tot, y avuy ell sol constitueix escola, y forma una varietat apreciable entre 'ls actors de primera fila que brillan en lo teatro italià.

Acostuma á estudiar á fons los personatges que interpreta, doblegantse á las exigencias del seu caràcter respectiu: no crea, interpreta. Per ell l' actor ha de ser fidel al autor; no l' hi es lícit separarse de lo que aquest determina, per més que fentlo aixis renuncihi á expansions brillants y fascinadoras, casi sempre corona das per un aplauso segur.

Per això es necessari enténdre 'l per judicarlo. Un cop coneugut lo secret del seu art, se 'l admira.

Y se l' admira principalment, perque ell es tal vegada l' iniciador de una escola que forsolament correspon y ha de acomodarse á las exigencias del esperit modern, qu' en art lo mateix qu' en ciencias, com en tot, está basat en principis filosófichs fills de la observació y de la veritat.

N. N. N.

L' ALELUYA.

Nos trobém en lo dissapte Sant, vigilia de la Pasqua de Resurrecció.

A las primeras horas de la matinada, apareix lo cel encapotat per una nuvolada blanca y espessa, que interceptant lo pas als lluminosos raigs del sol, imprimeix ensembs á la terra un tint melancòlic que ombla de tristesa 'ls cors més susceptibles á las impressions que ocasiona la naturalesa. Sembla que aquella pàlida fesomia de la celeste volta, vulga contribuir á fer encare més desconsolador lo quadro horripilant que presenta l' arcoba d' una habitació de tercer pis,

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

en una casa situada en los arrabals d' aquesta hermosa ciutat.

Trasladémnos á aquella mansió de la desventura, y nos convencerérem de que regna allí la més gran pobreza ab totas sas infalibles manifestacions.

Sobre un negrós llit de pots y banchs mitj corcat pèl temps y sens més auxili qu' una apedassada y ja no molt plena márfega de palla de blat de moro, s' hi contempla estirat un cos humà, un home d'uns cinquanta anys, que si be alenta en son pit encare un resto de vida, mostra en son semblant las terribles senyals d' un fret cadávre. Sa vista molt apagada, demosta que ja no distingeix lo que té a son entorn, y contrayent sos descolorits llabis, vā ab gran penuria absorbint las gotas de cordial, que ab una cullereta de fusta vā donantli una dona colocada á la capsalera del malalt, y que ab sos plorosos ulls, la palidés de son rostre y ls suspirs que de tant en tant despedeixen sos tremolosos llabis, dóna á comprender qu' es la esposa del que está agonitzant. A son costat s' hi veuen dugas tendras noyetas que ab semblant esparverat s' esforsan pera guanyar l' alsada d' aquell llit de amargura y poder mirar la cara del home que 'ls ha donat la vida; mes no 'ls ho permet la seva edat tan curta y la debilitat de sos descarnats y nusos membres.

En tant que aquesta escena vā prolongantse, si bē s' vā extingint la vida del que ab ella dona tétrica llum á aquell quadro esgarriós, comensa á sentirse pels carrers las collas d' animosos noys que ab las tradicionals massas esperan la desitjada hora de la Resurrecció, pera poder esgrimir sas infantils forsas, ab la innocent intenció d' exterminar als juheus que donaren dolorosa mort al Redemptor del género humà.

Lo temps vā trascorreguent; la situació d' aquella familia es cada moment més desesperada; lo protagonista d' aquella desconsoladora escena vā ja disminuint la convulsió de sos llabis; ja li vā faltant la poca forsa que necessita pera engulir lo vivificador líquit que sa carinyosa esposa va propinantli, y al instant mateix de donar la campana de las Jerónimas la primera batallada de l' Aleluya, exhala l' última alenada aquell màrtir del treball. Aquella dona, boja de dolor, al veure perdut pera sempre son únic apoyo y l' de sas idolatradas filletes, en un arranque de desesperació exclamà:—Déu mèu! Acabèu d' alsarvos del sepulcre que sens vida os tancava, y ja m' arrebateu lo ser més estimat d' aquesta desamparada familiar! Quán injust havèu estat ab mi!

BALDOMERO ESCUDÉ VILA.

L' IMPOST DE LA SAL.

Vaja, ja estich llest: jo també tindré de tancar la botiga!

Lo nou impost d' en Camacho equivalent als de la sal m' arreplega de mitj á mitj y m' deixa per portas.

¡No l' puch pagar jo aquest impost! ¡No dona tant la mèva industrial!

Figurinse si es trist lo que 'm passa. Jo que m' ho menjó tot dols, que soch aficionat á que 'l guisat pe qui per sosso, ara per una combinació financiera de 'n Camacho, tindré de pagar una cinquantena de duros l' any per sal.

¡Ni ha pera trencar lo saler!

Pero no es això solsament. La nova contribució 'm xafa la lira (perque jo la guitarra no la toco) per un altre costat més sensible encare.

Jo tinch una botigueta de xistes en lo cervell (en lo millor punt de la persona) que sense pagar gas, dependent, ni contribucions, m' assegurava las caixaladas. Res de trufas: sota, cavall y rey. Uns dias ab altres feya uns catorze ó setze ralots de calaix.

No estaya content, pero si resignat ab la mèva sort. Pero, fillets de Déu, ab lo nou impost qui s' atreveix á dir xistes?

M' exposo á fer un article *salat*, lo llegeix un investigador y ab la nova lley á la mà y un municipal á cada cantonada, 'm deixa sensa blé als llums y en disposició de no tornar á dir un xiste en un trimestre.

Es dir que al capdevall tots' ho menjarian los cuchs y 'ls meus xistes no farian riure sinó á n' en Camacho.

Ah! pero estich decidit! En Romero Robledo 'm va iluminar. Seguiré las sèvas doctrinas revolucionarias. Que fassin lo que vulgem jo no pago. Nada, ja ho he dit, no pago; que m' embarguin la botigueta.

Jo no soch un gran economista y lo que es de bon hisendista no 'n tinch res: las pocas hisendas que han caigut á las mèvases mans me las he fetas malbé en quatre dias; pero trobo que 'n Camacho ho fa massa fort.

L' altre dia m' entretenia á treure ab un pa per lo que costaria la vida á cada contribuyent ab la nova lley del actual ministre d' Hisenda, y resulta que cada home ve á pagar com si jugués á billar tot lo dia: quatre rals per hora, y sis rals de nit.

Vamos, es car, francament.

Pero això si, tenim qui 'ns goberna, tenim administrador propi, y això amigu, no es pagat ab diners.

Y la veritat es que 'l govern té molt gasto; á n' ell no l' hi fan pas de franch.

Ha de comensar per mantenir un Rey y á tota la sèva parentela.

S' ha de mantenir ell y no 's pot pas mantenir ab bledas y bacallá bullit. A l' home que regeix los destinos de la nació, no l' hi planyen l' aliment.

Ha de pagar generals y exèrcits y 'l farsiment que aquests necessitan, que puja més que 'l gall.

Després si vol sostenir lo principi d' autoritat, bē té de comprar canons. ¡No pot pas estar sense pólvora! Encara que 'l poble no 's bellugui, á cada punt hi ha cumpleaños!

Be ha de tenir presons y presiris, no solzament pera assegurar als criminals sinó per ficarhi d' en quan en quan als que 'ls hi fassin la contra.

Vagin sumant.

No pot pas estar desprovehit de fiscals d' imprenta. ¡Qué ménos ne pot tenir que un centenar pera donar abast á las denuncias de tot Espanya y possessions ultramarinas? ¡Tot aixó menja; mossega de traidor!

Pero ¿qué hi fā? Un sab de cert que si avuy per demà la ploma se l' bi desboca, té un empleat recte al seu costat, que l' avisa per medi de una causeta criminal.

¡Y 'l culto y clero?

¡Qué 's creuhen que no fibla 'l clero? ¡Pobret! ¡Si s' bagués de refiar de la capseta de las ànimas, ja estaria fresch! Encara no guanyaria per espardenyas de peregrinacions y guerras civils.

¡Y que no 'n pot pas prescindir del clero! ¡Hi ha d' haber un freno! ¡Hi ha d' haber temor de Déu!

Y no 'ls vull parlar del crostisser d' empleats que té 'l pressupuesto, perque fora qüestió d' escriure un Diccionari.

Es á dir que contat y rebatut, jo crech que 'l govern hi ha d' afegir diners.

¡Oh! si es un gran sacrifici 'l que s' imposa l' home quan accepta una cartera!

¡Volen major abnegació que la d' en Camacho?

Ab la sèva nova lley s' enagena las simpatias de tot lo comers, de tota la industria, casi bē de tots los espanyols, perque no crech que l' aplaudissen més que 'ls espanyols que cobran, y no obstant vol sostenir la lley. Ell l' ha feta y vol que 's cumpleixi.

¡Qué son per ell los diners que demana? Bé son per nosaltres mateixos, per estar més bén governats, y nosaltres, desagràbils, l' hi fém càrrechs y 'l desacreditem per tot arreu, com si tractés de fernos un mal.

Jo mateix ho confesso, 'l trobo antipàtic y més los diré, jo, que no podia veure á n' en Cánovas, he tingut moments (pèl vil interès!) en que he demanat á Nostre Senyor que 'ns tornés á fer pujar en Cánovas.

Afortunadament Nostre Senyor no m' ha escoltat y 'l que es ara crech que m' escoltarà ménos. Ho tinch brut.

¡Es clar! ¡Valent ximple fora D. Anton de tornarse á ficar en política, ara que ja es rich!

¡Tira! ¡Y tot l' hi vè del joch! ¡Diu que ell y 'ls conservadors varen guanyar tots los quartos al conde de Xiquena!

BONAVENTURA GATELL.

LA CASACA.

I.

DECLARACIÓ.

—Reparada, tú ets hermosa com la flor de taronjina, y 'l véure't jay! tant xamosa mon cor com un' arpa triada.

Jo sento per tú una cosa que dia y nit m' amohina, y es perque ets be la y graciosa, y es perque ets nina, d'na.

Tú ets mon nort y ma esperansa, mi dulce prenda adorada mon bell esdevenidor.

¡Ay! jo 'm moro d' anyoransa, Reparada. Reparada: ¡lo moro per te d' amor!

II.

RESPSTA.

Tinch seize anys. soch boniqueta, soch un àngel de bondat, pero tinch una mareta que sempre m' ha vigilat.

Poch hi fā qu' algun poeta com es vosté, entussiasmat davant d' una senyoretat se m' hagi avuy declarat.

Si senyor, vosté m' agrada, (això no ho vull pas negar), més si té amor verdader, si té l' ànima robada,

parli ab la mèva mamà 6 sinó no farém re.

III.

Lo si.

Era un dia molt hermos: blau y seré 'l cel estava, y lo sol iluminava tot l' univers majestuós.

Tot eran perfums y flors, fins lo rossinyol cantava, tot eran suaus olos y llum y celistia blava.

Y vaig venir, y vaig dirte: —Donzella, 'm vols dar l' amor que fà gasor y sufrire? Y tú vás avergonyirte y apesar d' aquell rubor á mos brassos vás venir.

IV.

LA CASACA.

Quan jo penso ab amargura las causes de mon neguit, boig de dolor y despit me dich:—Ton mal no tè cura.

Ja fā un any que dia y nit ab tempestas y ab paua veig dona, segra, criatura, y 'l matrimoni malehit.

Veig endavant y endarrera saltant ab grèu desvario; y pren dida y pren niniera, y de mon cor may desví una imatje negra y fera... lo lluguer, sempre 'l somri.

PEPET NEGRE Y FARIGOLA.

LA MONEDA DE L' HISTORIA.

ANÉCDOTAS D' HOMES CÉLEBRES.

L' anècdota que vaig á referirlos no correspon á un home, sino á un poble.

A Alsacia es gran l' antipatia que tenen als alemanys, desde que aquells, després de la guerra, dominan en aquell país. Las autoritats alemanas donan balls, festas y recepcions y no hi assisteix un sol alsacià.

—Pero ¿á qué vé aquesta antipatia? preguntava un funcionari prussià á un natural del país. ¿Qué tenen los francesos que no ho tinguen nosaltres?

—Moltas coses, entre altres un ingenio, un gust, una facilitat artística que may tindrán los pobles de més enllà del Rhin. A un francés l' hi donéu qualsevol cosa y us ne farà una joia.

—Fém la prova?

—Fémbla.

—Aquí tenen aquest cabell: enviéulo á Paris y á veure que 'n fan.

Y 'l prussià vā arrancar un cabell.

Alguns dies després l' alsacià veié al alemany y l' hi digué:

—Sabeu aquell cabell? Donchs la joya ja està feta.

—Y qué n' han pogut fer?

—Miréu, digué 'l natural de Alsacia, obrint un estuig.

Hi havia dos medallons units, ab las armas de Alsacia y Lorena suspesos pel famós cabell á las garras del àguila de Prussia, y dessota aquesta llegenda:

«Las tè pendents de un cabell.»

—Expliqui'ns un quènto de lladres, van demanarli un dia á Voltaire.

—Perfectament, respongué 'l célebre escriptor. Una vegada eran tres banquers.

—Y després?

—Després, res mes.

ESQUELLOTS.

La semana passada varem fer festa.

Los articles, las poesías, los sueltos y fins las lletres de las caixas van declarar-se en huelga.

Ja veuen l' que haviam de fer nosaltres?

Si al mon vols estarhi bé fes sempre 'l que vegis fè.

De que parlarém?

De les botigas tancades?

Ca barret; no m' embolico!

Y en virtut de la màxima del esquello anterior, faig lo que veig fer, y tanco la boca.

Que á boca tancada no hi entran fiscals d' imprenta.

No s' extranyin tampoch de que no publiqui revista de teatros.

De la única comèdia que durant la semana ha cridat l' atenció, no puch ocuparme 'n.

Per varias rahons.

La primera y principal, perque encara no han tirat telò.

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

Ja casi ningú s' recorda dels planos de la fatxada de la Catedral.
Y no obstant, lo cabildo se 'n ocupa activament.
—¿Y qué fà l' cabildo? preguntava un arquitecto.
—Qué vol que fassa? Cabildeja.

En Almoradi (Alicant) hi ha una iglesia, y en aquella iglesia hi havia alhajas, calzes, ornamentals y ternos per valor de cinc mil duros.

Donchs bè, los lladres hi han entrat y tot ha desaparegut.

Es à dir: tot enterament no: se 'n han endut calzes, ornamentals y alhajas.

Pero 'ls ternos que are tiran los capellans, no se 'ls han pogut endur.

«Tomás Boncor» y «Lo poble del alsinar» se titulan dues noveletes que han sigut premiades en certàment y que reunides en un bonich volum acaba de publicar lo distingit escriptor D. Joaquim Riera y Bertran.

Son dos treballs en que al interès de la narració s'hi barreja un estil correcte y baix tots conceptes notable.

Com que mercixen llegir-se, las recomanem als nostres lectors.

Diuhens de Cartagena que circulen moltes monedas falsas.

—Falsas?

Donchs que no las hi confihi cap secret.

Las monedas falsas son de vinticinch y de dues pessetas.

Ja se sab, en aquest mon sempre succeix lo mateix: los xichs sempre volen fer lo que veuen fer als grans.

Durant la representació de la tragedia *Almodis*:
Tinch seguit al mèu costat á un minyó carregat d' inglesos.

Som à una de las escenes del primer acte.

Lo juglar Puntí acaba de cantar una cansò y 'l poble n' hi demana un' altra.

En aquest moment surt un heralt de la sala de ceremonias y anuncia à Ramon Berenguer diuent:

—Lo comptel

Lo mèu vehi s'alsa y diu:

—Fassi 'l favor de deixarme passar.

—¿Y això?

—Home, es un fàstich: encara no han comensat y ja presentan lo compte.

A Vannes, població de Fransa, estan organitzant una peregrinació en honor de Sant Alexis.

Alguns periodichs publican la vida del sant. Aquí vā un detall.

Quan vā ser gran, va enamorarse de una tal senyora Olimpia qu' era jove, guapa y rica. Naturalment, s'hi vā casar per l' iglesia.

* * *
Y ara transcriuré un párraf integral, ab permís de vostés:

«Sembla que després de la nit de bodas, un raig de inspiració divina va tocar lo cor del que més tart havia de ser sant, resolvent separar-se dels goigs terrenals de la família, per anar-se 'n a fer penitència y deixant à la seva esposa sumida en una mar de llàgrimes y en tal desesperació, que al poch temps moria de sentiment.»

—¿Qué tal?

—No 'ls sembla que aquell raig d' inspiració hauria sigut millor tenirlo la nit avants de les bodas?

Un curs de geografia catalana:

—¿Quin es lo poble de Catalunya que no necessita músichs?—Sol-sona.

—¿Y 'l que conté més lletras?—Cent-ellas.

—¿Y 'l que no està mai quiet?—Roda.

—¿Y 'l que ho està sempre?—Séu.

—¿Y 'l que avants era una bestia?—Llagost-era.

—¿Y 'l que encara ho es?—Cabra.

—¿Y 'l que corre perill de grillar-se.—Sant Culpat.

—¿Y 'l que 's menja?—Atmetlla.

—¿Y 'l que fà més bona olor?—Rosas.

—¿Y 'l que la fà més dolenta?—Cul-era.

Rigorosament històrich:

En los Estats Units de Amèrica un marit sorprén á la seva dona en flagrant delicto de infidelitat. La sanch l' hi munta al cap y 's baralla ab l' amant, ab tanta desgracia que l' amant l' hi dona un mal tanto y 'l mata.

Lo marit havia assegurat una cantitat á la seva dona pel dia qu' ell moris; la dona acut á la companyia asseguradora, y aquesta 's nega á fer efectiva la cantitat.

Intervenen los tribunals en la qüestió y fallan favorablement á la companyia.

Això no té res de particular; pero si 'l següent considerando de la sentència:

«Considerant que 'l marit de la reclamant vā expòsar la vida voluntariament....»

Y prou esquellots per avuy.
Aqui tanco aquesta secció.

—Ho senten?

—Tancol Que no digan ara que jo procedeixo de diferent manera que 'ls industrials.

QUÉNTOS.

Parlavan en una tertulia de una senyora, y deya una amiga sèva:

—Es molt singular lo que fà l' Agneta: l' any passat tenia trenta nou anys, ella mateixa ho confessava; pero aquest any diu que no 'n té mes que trenta vuit.

Lo marit de la aludida, que 's trobava darrera de la que parla, sense ser vist pera aquesta, digué:

—No ho estranyi pas: coses de la mèva senyora: tot ho fà á repel.

Un poeta de moltes pretensions y de poca sustancia porta una comèdia á un teatro, y veient que no l' hi presentavan, al cap de molt temps passa per l' administració á recullirla.

L' empressari la busca inútilment entre un centenar de altres comedies manuscrites igualment retxassadas.

—Dspensi, diu, l' hi perduda.

—¿Y donchs?

—Res, vosté mateix: prenguin un' altra qualsevol.

Un pare observa desde 'l carrer que un mosquit tira petons á la sèva filla, qu' està al balcó.

Se 'n puja al pis tot furiós, y encarantse ab la nena 'l hi diu:

—¿Com es que t' atreveixes á admetre 'ls petons d' aquest mico?

La nena respon:

—Ay, ay, no s' enfadi papá, que ja 'ls hi torno.

Una hermosa dama madrilena té influència en tots los governs, tant ab los de'n Cánovas com ab los de 'n Sagasta.

—Ditxosa ella, diu una rival, que té un peu en totes las situacions.

—¿Un peu no més? fà un' altra. Per mi lo que hi té es una cama.

Dos viatjadors embusteros estan esmorsant y parlan dels seus viatges á través del Africa.

—Jo he passat sis mesos á Guinea, diu un d' ells, y feya una calor tant gran, que per buscar la sombra 'ns havíam de tancar dintre de la maleta.

—Donchs nosaltres, respon l' altre, al Senegal no hauríam pogut ferho, per la rahó de que teníam una calor de 53 graus á la sombra.

—¿Y cómo vos arreglau?

—Mira aquí, 'ns posavan al sol.

En una tertulia 's parla de un personatje politich y una senyora diu:

—Té una cara plena de franquesa.

—¿Vol dir?.. Miri que sembla molt tonto.

—Per això mateix l' hi dich qu' es franch: sembla tonto y n' es efectivament.

Un tipo que ja fà molt temps que està fent desastres en la literatura, deya:

—¿Quina casualitat! Lo dia que vā morir Espronceda, à l' hora mateixa, vaig venir jo al mon.

Un que no se 'n cau la cap, al sentirlo expressarse aixís, digué:

—Donchs digas qu' Espanya vā tenir dues grans desgracias en un sol dia.

TRENCA-CAPS.

XARADAS.

Estich dos per l' avaricia
y quatre al revés girada
acaparar molt m' agrada
sense fer cap injustícia.

Ho veig y no hi puch fer més
¡com me toll! y quin afany!
¡Com tres-hu mon cos tot l' any
per tenir molts, molts diners!

PAU SALA.

II.

Ma primera es una lletra,
ma segona un número es,
y en las casas de pupilos
del meu tot no 'n vulgas més

ESMOLEVA.

LOGOGRIFO NUMÉRICH.

1 2 3 4 5.—Un poble.

4 3 2 5.—Un dulce.

3 4 5.—Un membre humà.

5 2.—Una nota.

1.—Una lletra.

APRENT LITERAT.

TRENCA-CLOSCAS.

RAL EN BOCA.

Combinar aquestes lletras que donguin lo nom de una ciutat.

UN RECOLETO.

QUADRAT DE PARAULAS.

Combinar aquestes lletras de manera que horisontal y verticalment digan: 1.ª ratlla: Un nom de dona. 2.ª: Una població africana. 3.ª: Un comestible. 4.ª: Personatje de la passió.

NET NEBOT DE M. DE REUS.

CONVERSA.

—Hola Manel, gahont vas?

—A ferme passar la calç.

—¿La calç? Sino que la tingas ab la...

—¿Ab qui?

—¿Qu' ets tanca! Bèn alt que ho havém dit tots dos.

MERCÉ B. DE Q.

MUDANSA.

D' esperá eslich tot, formal,
des que Pepa de tot vā,
perque vaig al llit total.

UN RECOLETO.

GEROGLÍFICH.

Noé

SORT

otlo

QU

ELL

1

HERMOSA LOLA.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

1. XARADA 1.ª—A-me-ri-ca-na.

2. IDEM. 2.ª—Per-so-na.

3. SINONIMIA.—Conxa.

4. LOGOGRIFO.—Boqueria.

5. ROMBO DE PARAULAS. C

C A R

C A L A F

C A L A F E L L

R A F E L

F E L

L l

6. TRENCA-CLOSCAS.—Cornudella.

7. GEROGLÍFICH.—Qui no té un sis té un as.

ANUNCIS.

OBRAS POÉTICAS DE ESPRONCEDA

PRECEDIDAS DE LA BIOGRAFÍA DEL AUTOR.

Forma 1 tomo en 4.ª de 320 páginas y vale solo 12 reales!!—
Véndese Librería Lopez, Rambla del Centro, 20.

L' AMOR, LO MATRIMONI Y 'L DIVORCI

(QUATRE SESSIONS D' UN CONGRÈS)

CAPRITXO AGRE-DOLS, EN VERS, PER C. GUMÀ.

Un tomet en quart de 32 planas. 2 rals.
Se ven en la librería de Lopez, Rambla del Mitj, 20, y
demés principals de Barcelona.

Barcelona. Imp. de Lluís Tasso, Arch del Teatre, 21 y 22.

PER PASQUA.

Una mona.

Un' altra mona.

Un' altra mona.

Un mico!